

วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่): คติชน การพัฒนาและการประกอบสร้างในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์”

Wat Chedi (Ai Khai): Folklore, Development and Construction as a
"Sacred Area"

ชวเดช ภาจิตรภิมรมย์¹ และชาญชัย จิวจินดา²

Thawadet Phajitphirom and Chanchai Jewjinda

Received: March 06, 2022

Revised: April 20, 2022

Accepted: May 04, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คติชนเรื่องเล่าเกี่ยวกับไอ้ไข่ และ 2) วิเคราะห์การพัฒนาและการประกอบสร้างในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย กลุ่มพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่ กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มผู้ที่เข้ามาขอพรบนบานและแก้บนภายในวัดเจดีย์ไอ้ไข่ ทำการกำหนดข้อความสั้น ๆ เพื่อใช้เป็นมโนทัศน์หรือหัวข้อสรุปแนวคิดที่สะท้อนความหมายสำคัญ ทั้งที่ปรากฏชัดแจ้งและแฝงอยู่ในข้อมูลส่วนย่อยนั้น แล้วจึงนำหัวข้อสรุปแนวคิดที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน มาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดต่าง ๆ กลายเป็นหน่วยความหมายของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ และมีระดับความเป็นธรรมมากขึ้น เป็นการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า 1) ทางคติชนวิทยา พบว่า ผู้คนได้ให้ความหมายวัดเจดีย์ไอ้ไข่ เป็นตำนาน เรื่องเล่า ความเชื่อ เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการปฏิบัติธรรม การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การทำบุญให้ทาน และขอพรบนบานศาลกล่าวของหายอยากได้คืน จะเห็นได้จากตำนานของไอ้ไข่ และผ่านบทเพลง และ 2) ด้านการพัฒนาและการประกอบสร้างวัดเจดีย์ไอ้ไข่ให้กลายเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวและพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยการผลิตซ้ำตำนาน เรื่องเล่า ความเชื่อ พิธีกรรม รูปเคารพบูชา และการสร้างภาพแทนรูปเคารพของคนที่แสวงหาที่พึ่งทางใจเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายและเป็นการสื่อสาร ระหว่างคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ การประกอบสร้างขึ้นมาใหม่

¹⁻² มหาวิทยาลัยรังสิต; Rangsit University

และการผลิตซ้ำ วัดเจดีย์ไอล่ได้ถูกพัฒนาขึ้นกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และศรัทธาของผู้คนในพื้นที่และต่างพื้นที่ ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

คำสำคัญ: คติชนวิทยา, การพัฒนา, การประกอบสร้าง, พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the folklore story about Ai Khai; and 2) to analyze the development and construction as "Sacred area". This was a qualitative research. Through in-depth interviews with 15 key informants, consisting of a group of monks and staff at Chedi Aikhai Temple, group of villagers in the area, merchant group, tourist group and a group of people who came to ask for blessings on the bloom and vow inside Wat Chedi Ai Khai. It was the designation of a short message to serve as a concept or summary of an idea that reflected its main meaning, both manifest and hidden in that subset of information. Then the topic summarized the concepts that had similar or different meanings. Let's organize a group of topics to summarize ideas, become larger semantic units of information and have a higher level of fairness. It was the use of information from the interview to check the data in a triangular way. The results of the research revealed that 1) in folklore, it was found that people gave the meaning of Wat Chedi Ai Khai as a myth, story, and belief as an area used for Dharma practice, performing religious rituals, alms giving, and making a wish on the property that was lost and wanted it back. It could be seen from the legend of Ai Khai and through songs; and 2) in terms of development and construction of Wat Chedi Ai Khai to become a tourist area and a sacred area by reproducing myths, tales, beliefs, rituals, idol and idolatry of those seeking spiritual refuge as meaningful and communicative symbols between people and the supernatural being by assembling a new one and reproduction. Wat Chedi Ai Khai has been developed into a tourist attraction and the faith of people in different areas. This created added value and was a source of income for people in the community.

Keywords: Folklore, Development, Construction, Sacred Area

บทนำ

วัดเจติย (เจ้าไช) ได้มีการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ผู้คนกราบไหว้ อ้อนวอนขอพร จุดประทัด ไก่ปูนปั้น ตัวเล็ก ตัวใหญ่ เต็มวัด ร้านค้าจำนวนมากทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัย และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ไอ้ไข่ที่วัดเจติย นอกจากนี้ได้สำรวจข้อมูลที่มีผู้ศึกษาไว้ในหลายประเด็น พบว่า ไอ้ไข่ผูกโยงอยู่กับความเชื่อที่เกี่ยวข้องด้วยศาสนา ที่มีความหมายเป็นสิ่งเชื่อจาก พื้นถิ่นเทียบกับหลวงพ่อดาว วัดช้างไห้ จังหวัดปัตตานี (สุวิทย์ มาประสงค์, 2559) ไอ้ไข่ วัดเจติย ที่ปัจจุบันเป็นตัวแทนความเชื่อ “ผี” ท้องถิ่น ที่ผสมรวมเป็นทั้งศาสนา ความเชื่อความศรัทธา จริยธรรม “ผี” ที่ทำหน้าที่ควบคุมแบบเดิม และที่พึ่งในแบบดลบันดาล และการร้องขอ การผลิตซ้ำในยุคสมัยของการสื่อสารทำให้เกิดกระแสการท่องเที่ยว ความเชื่อศรัทธาทั้งในเชิงบุคคลและผลได้ ซึ่งผลที่ได้ต่อจากความเชื่อทำให้เกิดวิถีทางเศรษฐกิจ อันเชื่อมกับท้องถิ่น การค้า การพาณิชย์ และการท่องเที่ยวตามความเชื่อของไอ้ไข่ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ไอ้ไข่เด็กวัดเจติย ซึ่งเดิมมีฐานะเป็นเจ้าที่ หรือเทพประจำถิ่น ได้กลายเป็นภาพแทนกุมารเทพ และเทพแห่งตำนานของไอ้ไข่เด็กวัดเจติย จากรากฐานของเรื่องเล่าท้องถิ่นดั้งเดิมได้กลายมาเป็นวาทกรรมชุดใหม่ประกอบกับการสร้างวัดถุ มงคล และการประกอบพิธีกรรมในวัดเจติย หล่อหลอมมาเป็นคติความเชื่อและความศรัทธาที่ปรากฏหลักฐานด้วยการบอกเล่าผ่านสื่อต่าง ๆ และด้วยจำนวนของนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลเข้ามาเยือนวัดเจติย ตลอดจนการก่อสร้างถาวรวัตถุของทางวัดที่ได้มาจากเงินบริจาคของผู้มาเยือนเหล่านั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาในแง่คติชนวิทยาว่า ตำนานของไอ้ไข่เด็กวัดเจติย และภาพแทนของไอ้ไข่เด็กวัดเจติยที่ปรากฏในสังคมปัจจุบันนี้มีการพัฒนาและการประกอบสร้างมาอย่างไร โดยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์คติชนวิทยา และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องเล่าตำนานของไอ้ไข่วัดเจติย กระบวนการกลายเป็นสมัยใหม่และการกลายเป็นสินค้าท่ามกลางกระแสของสังคมยุคปัจจุบันที่เน้นความเป็นวัตถุนิยม บริโภคนิยม (สิทธิพงษ์ บุญทอง, เกตติวา บุญปรากการ และปัญญา เทพสิงห์, 2561)

ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเรียบเรียงนำเสนอในมิติ วัดเจติย (ไอ้ไข่): คติชน การพัฒนาและการประกอบสร้างในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” ผู้วิจัยสนใจประเด็นวิธีการทำให้ศักดิ์สิทธิ์ และการผูกโยงสู่ความเป็นผีในภาพกว้าง และได้พัฒนาไปเป็นผี “สากล” ในวงกว้าง กระแสความศรัทธาในวัดถุมงคล “ไอ้ไข่เด็กวัดเจติย” โตงดังขึ้นมาแทนที่ความศรัทธาดังกล่าวมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไป ส่งผลเป็นความเชื่อ ความศรัทธา ทำให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยว และการค้าอันเนื่องด้วยความศรัทธาต่อไอ้ไข่ แห่งวัดเจติย มองในมุมที่เป็นศาสนาอาจมีประเด็นของความขัดกันระหว่างพุทธ ผี ไสยกับวิถีแห่งปัญญาทางศาสนา บทบาทของวัดต่อการส่งต่อคำสอนทางพระพุทธศาสนา แต่หากมองในเชิงชุมชน ชุมชนได้ประโยชน์ทั้งในเชิงพาณิชย์ การท่องเที่ยวและการพัฒนาที่มาพร้อมกับความเชื่อ ศรัทธา ต่อไอ้ไข่ แห่งวัดเจติย จังหวัดนครศรีธรรมราชด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์คติชนเรื่องเล่าเกี่ยวกับไอ้ไข่
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาและการประกอบสร้างในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิธีวิจัย (Methodology) ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย เป็น (1) กลุ่มพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่ จำนวน 3 คน (2) กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 3 คน (3) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าทั้งในพื้นที่บริเวณวัดและนอกพื้นที่วัดในหมู่ที่ 7 ตำบลฉลอง จำนวน 3 คน (4) กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 3 คน และ (5) กลุ่มผู้ที่เข้ามาขอพรบนบานและแก้บนภายในวัดเจดีย์ไอ้ไข่ จำนวน 3 คน เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และนำเสนอในรูปการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตำนานเรื่องเล่า ไอ้ไข่ วัดเจดีย์ ตามแนวคติชนวิทยาและการพัฒนาในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

1. คติชนเรื่องเล่าเกี่ยวกับไอ้ไข่ พบว่า

เรื่องราวเกิดขึ้นประมาณ พ.ศ. 2523-2524 ผู้ใหญ่เที่ยง หรือนายเที่ยง เมืองอินทร์ ซึ่งเป็นผู้มีศรัทธาอาคมแกร่งกล้า ได้ฝันว่ามีเด็กชายลักษณะไม่ได้ใส่เสื้อผ้ามาขอให้สร้างรูปเหมือนเพื่อให้วิญญาณได้มีที่สถิต ผู้ใหญ่เที่ยงจึงได้สร้างรูปจำลองขึ้นโดยวิธีการแกะสลักจากไม้เป็นรูปเด็กชายอายุ 9-10 ขวบ ยืนเปลือยกาย และเรียกชื่อรูปเหมือนตามที่เด็กชายในฝันได้บอกว่าเป็น “ไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์” อย่างไรก็ดีความเชื่อที่ว่า “ขอได้ไหว้รับ” “ไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์เทพแห่งสามัญชน” “ไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ขอได้ไหว้รับ” ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ซึ่งเดิมมีฐานะเป็นเจ้าของที่ หรือเทพประจำถิ่น ได้กลายเป็นภาพแทนกุมารเทพ และเทพแห่งโชคลาภ ตำนานของไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์จากรากฐานของเรื่องเล่าท้องถิ่นดั้งเดิมได้กลายมาเป็นวาทกรรมชุดใหม่ประกอบกับการสร้างวัดถุมงคล และการประกอบพิธีกรรมในวัดเจดีย์ หล่อหลอมมาเป็นคติความเชื่อและความศรัทธาที่ปรากฏหลักฐานด้วยการบอกเล่าผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วยจำนวนของนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลเข้ามาเยือนวัดเจดีย์ ตลอดจนการก่อสร้างถาวรวัตถุของทางวัดที่ได้มาจากเงินบริจาคของผู้มาเยือนเหล่านั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาในแง่คติชนวิทยา

การประกอบสร้างตำนานเกี่ยวกับไอ้ไข่เต็กวัดเจดีย์ตำนานความเชื่อเรื่องไอ้ไข่เต็กวัดเจดีย์ เมื่อวิเคราะห์ตามผู้เล่า และการอ้างอิงบุคคลในการเล่าสามารถแบ่งประเภทได้เป็น 4 ประเภท

- 1) ตำนานไอ้ไข่ที่มีความสัมพันธ์กับขุนพันธรักษ์ราชเดช
- 2) ตำนานไอ้ไข่ที่เล่าโดยผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน
- 3) ตำนานไอ้ไข่ที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน
- 4) ตำนานที่บอกเล่าผ่านบทเพลง

ในแง่คติชนวิทยา มีนัยในการสร้างความหนักแน่นและความน่าเชื่อถือของเรื่องตำนานที่กล่าวถึงการมีชีวิตอยู่จริง มีส่วนประกอบสร้างความศรัทธาของความเป็นจริงที่เชื่อถือได้ของเรื่องเล่าในแง่ของการมีตัวตนที่เป็นรูปธรรม กลายเป็นบุคคลสำคัญในสถานะทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ชาติ ตำนานที่กล่าวถึงวิญญาณศักดิ์สิทธิ์มีส่วนประกอบสร้างความศรัทธาในเชิงความเชื่อเกี่ยวกับบอภินิหารของสิ่งเร้นลับ สนองตอบศรัทธาที่มีต่อสถานะทางจิตวิญญาณ เป็นเสมือนเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต เป็นผู้นำทางในเชิงปฏิบัติของคน นอกจากนี้ คติชนวิทยายังช่วยอธิบายหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี สถาบันทางสังคม เป็นการแสดงออกของชาวบ้านในด้านความเชื่อและทัศนคติบางประการ คติชนวิทยาช่วยในการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนและความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน เป็นกุญแจที่ทำให้ผู้ศึกษารู้ถึงเหตุการณ์ ในอดีตและประเพณีสมัยโบราณซึ่งสูญไปแล้ว ช่วยให้เราเข้าใจวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนในสมัยก่อน การเข้าใจวัฒนธรรมของคนยุคก่อน ๆ และภาคภูมิใจในท้องถิ่นในประเทศชาติของตนด้วย

2. การพัฒนาในฐานะ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าวัดเจดีย์ไอ้ไข่ มีความเจริญรุดหน้าไปมาก มีการพัฒนาจากอดีตเจ้าอาวาสและผู้คนจากภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้านต่างหลั่งไหลเข้ามาจากความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อไอ้ไข่ จนได้รับการยกย่องให้เป็นเทพแห่งสามัญชน เป็นผลทำให้วัดเจดีย์ไอ้ไข่มีความเจริญและเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น มีการสร้างอุโบสถหลังใหม่แทนที่หลังเก่าที่เคยรกร้าง การสร้างศาลาปฏิบัติธรรม เสนาสนะ การขยายอาณาเขต บริเวณวัดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น มีพื้นที่สำหรับจอดรถ และระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับผู้คนที่เข้ามาขอพรบนบานศาลกล่าว มีสถานที่สำหรับการจุดประทัดแก้บน พื้นที่สำหรับการวางขายสินค้าของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งได้รับปัจจัยต่าง ๆ จากแรงศรัทธาที่ผู้คนมีต่อไอ้ไข่ มีร้านค้าจำหน่ายสิ่งของแก้บน จำนวนมากมาย นับเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มตาอ้าปากได้ มีการจัดทำรูปปั้นไอ้ไข่และทำเหรียญสำหรับการเคารพบูชา และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ อุโบสถขนาดใหญ่ที่กำลังก่อสร้าง คืบหน้าไปอย่างรวดเร็ว ปัจจัยต่าง ๆ จากศรัทธาที่ผู้คนมีต่อไอ้ไข่ ต่างหลั่งไหลเข้ามายังวัดแห่งนี้ เพราะถือเป็นสถานที่พึ่งทางด้านจิตใจของผู้คนที่มีความศรัทธาทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับผู้มาเยือนจะต้องมาขอพรบนบานศาลกล่าว กราบไหว้บูชาและถ่ายรูปเป็นที่ระลึกของความอัศจรรย์

ที่เกิดขึ้นกับของเช่นไห้ว เช่น รูปปั้นไก่ชนขนาดใหญ่ มีจำนวนมาก และกองประทัดยักษ์ ทั้งยังเมื่อแม่ไปยังชาวบ้านที่อยู่รอบวัด ได้มีรายได้จากการจำหน่ายเครื่องบูชาไอ้ไข่ สินค้าพื้นบ้านตลอดจนผลไม้ตามฤดูกาลที่มีรสชาติดีของ ท้องถิ่น (สิทธิพงษ์ บุญทอง, เกียรติวา บุญปราการ และปัญญา เทพสิงห์, 2561) วิญญาณเด็กน้อยดวงนี้เป็นที่พึงพอใจของทุกคนที่เลื่อมใส บารมีของเด็กน้อยที่ ถูกขนานนาม ว่าเป็น เทพแห่งสามัญชน ได้รวบรวมศรัทธาจากมวลชน สร้างวัดเจดีย์แห่งนี้ขึ้นมาใหม่ และมีการผลิตซ้ำเรื่องเล่า พิธีกรรมความเชื่อ รูปเคารพบูชาให้เพิ่มความศรัทธาเพิ่มขึ้นผ่านคาถาบูชา

“อิติ อิติ กุมารไข่เจดีย์ จะ มหาเถโร

ลาภะ ลาภา ภาวันตุ เม” ซึ่งมีความหมายว่ากุมารเทพ

ผู้เปรียบเสมือนพระเถระผู้ใหญ่ของงบบันดาลโชคลาภให้บังเกิด (แก่ผู้บูชา) และปรากฏผ่านอาหารและข้าวของเครื่องใช้ที่ผู้มาประกอบพิธีนิยมนำมาบูชาประกอบไปด้วย รูปปั้นสัตว์ต่าง ๆ เช่น วัว ช้าง และไก่ชน ซึ่งมีมากเป็นพิเศษ น้ำแดง ขนมห่มสำเร็จรูปโดยเฉพาะขนมเปียะ ชุดแต่งกายเด็ก เป็นชุดอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะชุดเครื่องแบบทหารของใช้สำหรับเด็ก เช่น แป้ง สบู่ ของเล่นสำหรับเด็กเช่น อารูธปืน รถ ลูกบอล เป็นต้น

คติการบูชานี้ขยายผลไปสู่การบูชาประจำบ้านทั้งบ้านเรือน ร้านค้า คิวรถโดยสารด้วยการบูชาภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ รูปหล่อ ด้วยพวงมาลัยของเล่นเด็กและน้ำแดง การบูชาดังกล่าวในบริเวณร้านค้าได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ ในฐานะผู้ให้โชคลาภและบันดาลผลให้กิจการร้านค้าเจริญรุ่งเรือง ในบรรดาข้าวของเครื่องใช้ที่นิยมนำมาบูชาไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ สิ่งที่โดดเด่นมากเป็นพิเศษคือการบูชาด้วยรูปปั้นไก่ชนขนาดต่าง ๆ การจัดวางภูมิทัศน์ที่มีไก่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ไปโดยปริยาย ทั้งบริเวณปากทางเข้าวัดเจดีย์ทั้งสองเส้นทางก็มีรูปปั้นไก่ชนขนาดใหญ่วางเรียงรายตลอดเส้นทาง รวมถึงร้านจำหน่ายวัตถุมงคลที่ทุกร้านจะต้องมีรูปปั้นไก่ชนขนาดต่าง ๆ วางจำหน่าย

หนึ่งในผู้ประกอบการค้าวัตถุมงคลบริเวณหน้าวัดเจดีย์กล่าวว่า ไก่แต่ละชนิดถูกส่งมาจากหลายที่ ปัจจุบันรูปปั้นไก่ชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในวัดเจดีย์คือรูปปั้นไก่ชน 2 ตัวที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าโบสถ์มีราคารวมกันประมาณ 3,000,000 บาท ทั้งนี้ผู้ที่ได้เดินทางมายังวัดเจดีย์เป็นครั้งแรกมักนิยมนำไก่ที่มีขนาดเล็กและที่มีขนาดกลางก่อน เมื่อประสบผลสำเร็จจากการบนบาน เช่น ขอให้ลูกรางวัล ก็จะเดินทางกลับมาที่วัดเจดีย์อีกครั้งและแก้บนด้วยไก่ที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม วาทกรรม “กุมารเทพสามัญชน” ซึ่งสื่อสารความหมายถึง การเป็นคนธรรมดาที่ได้รับการยกย่องให้ยิ่งใหญ่เป็นเทพ โดยความเป็นเทพนั้นมีที่มาจากกรณีอันวิเศษในการบันดาลให้ผู้ที่มาขอพรสมหวังในสิ่งที่ปรารถนาได้ บทบาทของการเป็นผู้ช่วยบันดาลโชคลาภของไอ้ไข่ ปรากฏผ่านพฤติกรรมของผู้แวะเวียนมากราบไหว้บูชายังวัดเจดีย์และผู้นำวัตถุมงคลไปบูชาไว้ประจำบ้านหรือร้านค้า เหล่าผู้นิยมไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจและค้าขาย

ดังที่แม่ค้าคนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า ได้เดินทางมาสักการะไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์หลายครั้ง เพื่อขอพรให้ค้าขายเจริญรุ่งเรือง และก็หวังโชคลาภด้วย เมื่อสิ่งที่ขอไว้สัมฤทธิ์ผลจึงได้เดินทางมาแก้บนด้วยการจุดประทัดจำนวนมากทุกครั้ง เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับการเสี่ยงโชคจึงหวังขอพรให้ไอ้ไข่บันดาลโชคให้ และจะแก้บนเมื่อตัวเองประสบความสำเร็จตามที่ขอ โดยมีทัศนคติว่าการกระทำเช่นนี้เป็นความศรัทธาส่วนบุคคลที่ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน อย่างไรก็ตามเมื่อได้สอบถามนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวพวกนี้ผู้ไม่นิยม และไม่สนใจวัตถุบูชาอยู่แล้ว เพียงแต่อยากมาให้เห็นตามกระแสในโซเชียล หรือมาเที่ยวเพื่อเซ่อกิน และจากคำบอกกล่าวของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่ เมื่อพิจารณาในแง่ความโด่งดังยาวนานของไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ พบว่า วัดอุ้มงคลไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์มีการสร้างไม่มากแบบและนิยมปลูกเสกที่วัดเจดีย์ ซึ่งทางวัดจะปลูกเสก 10 ปีต่อครั้ง พร้อมทั้งศูนย์รวม การจัดการทั้งหมดจะมารวมอยู่ที่วัดเป็นประการสำคัญ นอกจากนี้พื้นที่ในการประกอบพิธีกรรมก็มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาประกอบพิธี มีสถานที่จอดรถ และห้องน้ำที่รองรับผู้มาเยือนเป็นจำนวนมากได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถตอบสนองผู้มาเยือนประเทศนักท่องเที่ยวได้ด้วยในคราวเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่าพื้นที่วัดเจดีย์และไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ได้เป็นพื้นที่ที่หลอมรวมโลกของความศรัทธาดีลัทธิและโลกของการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน และจากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้คนต่างประกอบสร้างให้วัตถุสิ่งของที่เกิดจากความเชื่อและใช้ในพิธีกรรม ให้มีคุณค่า เป็นการเพิ่มมูลค่าจนวัดเจดีย์ไอ้ไข่ถูกทำให้กลายเป็นพื้นที่ศรัทธาดีลัทธิ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแยกองค์ประกอบ การพัฒนาและการประกอบสร้างวัดเจดีย์ไอ้ไข่ ให้กลายเป็นพื้นที่ศรัทธาดีลัทธิ ดังนี้

2.1) วัดเจดีย์ไอ้ไข่รูปแบบพื้นที่ของความเชื่อ ศรัทธา และที่พึ่งทางใจ

ปัจจุบันผู้คนต่างประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ที่เข้ามากระทบ จิตใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดำรงชีวิตในประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เกิดปัญหาขึ้นที่มีผลกระทบต่อจิตใจ จึงมีความจำเป็นจะต้องมองหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจหรือที่พึ่งทางใจ วัดเจดีย์ไอ้ไข่ก็ถือเป็นสถานที่ที่ผู้คนยึดถือเป็นสถานที่ ยึดเหนี่ยวใจจิตในเรื่องต่าง ๆ และมีผู้คนได้สะท้อนความหมายของวัดเจดีย์ไอ้ไข่ไว้ ดังนี้

“เป็นที่พึ่งทางใจเรื่องการสะเดาะเคราะห์ สิ่งไม่ดีสิ่งอัปมงคลและโรคร้ายไข้เจ็บให้หายและออกไปจากชีวิต เพราะพื้นฐานของชาวพุทธนั้นเชื่อถือเรื่องโชคกลางและบาปบุญคุณโทษมาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อมีเคราะห์หรือทุกข์ร้อนเรื่องต่าง ๆ วิธีหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ให้ทุเลาเบาบางลงไป ก็คือการไปทำบุญเข้าวัดเข้าวาและการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งภายในวัดเจดีย์ไอ้ไข่มีในเรื่องของการสะเดาะเคราะห์ นอกจากนี้เป็นที่ที่ผู้คนเข้ามาทำบุญทำทานแล้วยังจะเป็นพื้นที่ที่ผู้คนต่างมีความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ที่เป่าสิ่งชั่วร้ายให้ ออกไปจากชีวิต โดยมีเทพแห่งสามัญชนที่เรียกว่า ไอ้ไข่ เป็นแรงศรัทธาของผู้คนที่เชื่อว่าคอยช่วยเหลือ ชาวบ้านให้พ้นจากความทุกข์”

“เป็นที่พึงทางใจเรื่องการขอโชคขอลาภ ขอหวย เสี่ยงโชค นับได้ว่าเป็น สถานที่หนึ่งที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะเชื่อว่าขอแล้วได้ตามสิ่งที่หวัง ไม่ว่าจะเป็นผู้คนจากในพื้นที่หรือต่างถิ่นต่างก็หลั่งไหลเข้ามาไม่เว้นในแต่ละวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใกล้ วันหวยออกมักจะมีผู้คนเข้ามามากกว่าปกติ ทั้งเข้ามาแก้บนจากที่เคยสมหวังและบนบานศาลกล่าวให้สมหวังถูกหวย มีโชคลาภ ผู้คนทั้งในพื้นที่บริเวณวัดเจดีย์ไฉ่ไห่และพื้นที่ต่างจังหวัดต่างเข้ามาบนบานศาลกล่าว เพื่อให้มีโชคมีลาภ”

“เป็นที่พึงทางใจในเรื่องการบนบานศาลกล่าว ของหายอยากได้คืน ความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ซึ่งเป็นความเชื่ออีกอย่างหนึ่งที่ผู้คนต่างเข้ามาขอพร เพราะจากคำบอกกล่าวและทั้งประสบการณ์โดยตรงกับตนเองต่างยอมรับนับถือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน”

คำสัมภาษณ์ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขอหวย การพนันชั้นต่อ ล้วนได้รับคำขอจากไฉ่ไห่แทบทั้งสิ้น ในปัจจุบันยังพบว่าหากเข้าไป ภายในวัดเจดีย์ไฉ่ไห่ จะได้ยินเสียงการจุดประทัดดังอย่างเป็นระยะ ๆ สืบเนื่องจากการแก้บนของผู้คนที่ ได้รับความสมหวังนั่นเอง จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งจากคำ บอกเล่าและจากประสบการณ์โดยตรงของผู้คนที่มีความศรัทธา ต่างให้การยอมรับและยึด วัดเจดีย์ไฉ่ ไห่เป็นพื้นที่ของการเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ เป็นพื้นที่ของผู้คนตามที่ต่าง ๆ ใช้เป็นที่พึ่งทางจิตใจไม่ว่าในเรื่องการสะเดาะเคราะห์ สิ่งไม่ดีสิ่งอัปมงคลและโรคร้ายไข้เจ็บให้หายและออกไปจากชีวิต เรื่องการ ขอโชคขอลาภ ขอหวย เสี่ยงโชค เรื่องการบนบานศาลกล่าว ของหายอยากได้คืน และเพื่อความ เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตซึ่งส่งผลต่อด้านความเชื่อที่มีต่อวัด เจดีย์ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับไฉ่ไห่

2.2) วัดเจดีย์ไฉ่ไห่รูปแบบพื้นที่ของการท่องเที่ยว

นอกจากจะเป็นที่ความเชื่อ ศรัทธา และที่พึ่งทางใจแล้ว วัดเจดีย์ไฉ่ไห่ ยังเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีผู้คนสนใจเข้ามาเที่ยวชมและถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวัด เช่น รูปแกะสลักไม้ไฉ่ไห่ ที่ผู้ใหญ่วีเยง เมืองอินทร์ หรือ “เที่ยงหักเหล็ก” ได้แกะสลักด้วยไม้ตะเคียนเชิญ ดวงวิญญาณมาสถิตเมื่อปี พ. ศ. 2525 และประดิษฐานไว้ที่กุฎภายในวัดเพื่อการสักการบูชา ขอโชค ขอลาภ ความเจริญก้าวหน้า ทำมาค้าขึ้นและการช่วยป้องกันอันตรายต่าง ๆ เมื่อได้ตามที่ขอ จะนำสิ่งของมาแก้บนมิได้เว้นแต่ละวัน เช่น ชุดทหาร ไข่ต้ม น้ำแดง หนังสือตึก รูปปั้นไก่ชนซึ่งมีจำนวนมากที่ เป็นผลจากการมาขอพร บนบานศาลกล่าวแล้วได้อย่างใจหวัง โดยเฉพาะรูปปั้นไก่ชนที่วางอยู่บริเวณ ด้านหน้าอุโบสถวัดเจดีย์จำนวน 2 ตัว ที่มีความสูงของไก่ถึง 11 เมตร จัดสร้างโดยผู้ที่มีความเชื่อความ ศรัทธาและสมหวังดังปรารถนาซึ่งมีมูลค่าตัวละ 1.5 ล้านบาท รวม 2 ตัว 3 ล้านบาท ด้วยแรงศรัทธา ทำให้วัดเจดีย์มีผู้คนเข้าไม่เว้นในแต่ละวัน ทำให้มีกองเศษประทัดขนาดใหญ่สูงท่วมหัวอย่างไร้คน หลาย ๆ คนที่มาเห็นได้แวะมาเที่ยวชมถึงกับตะลึงกับกองประทัดขนาดใหญ่และไม่ลืมที่จะเก็บภาพ บรรยากาศไว้เป็นที่ระลึก

นอกจากนี้ทั้งภายในบริเวณวัดและบริเวณโดยรอบวัด ยังมีร้านค้าที่ขายสินค้าทาง การเกษตร ของพื้นที่ที่มีชื่อเสียงและรสชาติดี เช่น ทุเรียน สละ และอาหารเครื่องดื่มของท้องถิ่นไว้ ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและบนบานศาลกล่าวภายในวัดแห่งนี้ โดยถือได้ ว่าเข้ามาเที่ยวที่วัดเจดีย์ไฉ่ไห้ได้รับทั้งความสบายใจที่ได้มากราบไว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด และ ความสุขใจที่ได้ของฝากติดไม้ติดมือกลับไปพร้อมความประทับใจในการบริการและความเป็น กันเองของคนท้องถิ่น อีกทั้งมองว่ายังเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยวในแง่ของความศรัทธาใน ศาสนาเพราะมักจะมีผู้คนเข้ามาวัดเจดีย์ไฉ่ไห้เป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยว ทั้งในแง่ของความ ศรัทธาในศาสนาและเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยว ที่ผู้คนต่างเข้ามาเที่ยวชมเคารพบูชาสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ และใช้เป็นที่พักผ่อนคลายความเครียดได้มาเก็บประสบการณ์ กับสิ่งแปลกใหม่ ตลอดจนสินค้าจากคนท้องถิ่นที่มาวางขาย จนเป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และ สามารถเป็นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน

“ครอบครัวลุง อยากมาเที่ยวนานแล้ววัดไฉ่ไห้ อยากมาถ่ายรูปกับไก่อ้วเป็นล้านบาท ที่เขาว่ากัน วันนี้มีโอกาสได้มาเห็นของจริง จะได้กลับไปเล่าให้คนที่บ้านได้ฟัง”

“วันนี้ได้มาแล้ว จริงอย่างที่เขาพูดกันทุกอย่าง เก็บภาพบรรยากาศไว้เยอะ”

“ผมอยากมาดูให้เห็นกับตาว่าจะเหมือนใน Facebook ใหม่ เมื่อมาถึงแล้วบอกได้ เลยว่าจริง ครับ”

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า วัดเจดีย์ไฉ่ไห้เป็นพื้นที่ของการ ท่องเที่ยว ทั้งในแง่ของความศรัทธาในศาสนาและเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยว ที่ผู้คนต่างเข้ามา เที่ยวชมเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่มีนักท่องเที่ยวบางคนที่มาตามคำบอกเล่า และตามกระแส ของสื่อโซเชียล

2.3) วัดเจดีย์ไฉ่ไห้รูปแบบพื้นที่การทำมาหากิน

การให้ความหมายพื้นที่ของวัดเจดีย์ไฉ่ไห้อีกมุมมองหนึ่งคือการเป็น พื้นที่ค้าขาย ทั้ง ที่ตั้งเป็นแผงขายสินค้าดอกไม้ ธูปเทียน รูปเคารพ เหยียดบูชาไฉ่ไห้ ประทัด ขายอาหาร เครื่องดื่ม รับจ้างถ่ายรูป ทำให้หลายคนมีชีวิตที่ดีขึ้นเมื่อได้เข้ามาขายสินค้าในวัดเจดีย์ ไฉ่ไห้ และ ยังทำให้วัดได้รับปัจจัยในการปฏิสังขรณ์สืบต่อพระพุทธศาสนา เช่น การบูรณะพัฒนาวัด การ ก่อสร้างอุโบสถ คำสัมภาษณ์ ของผู้คนชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง หรือละแวกนั้น พระ และเจ้าหน้าที่ของวัดต่างให้ความหมายว่าวัดเจดีย์ไฉ่ไห้เป็นพื้นที่ในการทำมาหากิน ค้าขาย เป็น ช่องทางใน การประกอบอาชีพอย่างหนึ่งของชาวบ้าน ที่ทำให้เป็นการอนุรักษ์พื้นที่นี้ไว้ด้วยการ ช่วยกันดูแล เพราะจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันวัดเจดีย์ไฉ่ไห้เป็นสถานที่ที่มีผู้คนเข้ามาเที่ยวชม และ บนบานศาลกล่าว กันเป็นจำนวนมากจนทำให้ชาวบ้านในพื้นที่มีรายได้กับธุรกิจที่เกิดขึ้น อีกทั้ง ทำให้วัด ได้รับปัจจัยในการปฏิสังขรณ์สืบต่อพระพุทธศาสนา

2.4) การสร้างภาพแทน รูปเคารพบูชา และสิ่งก่อสร้าง

นับตั้งแต่ พ.ศ.2541-ปัจจุบัน วัดเจดีย์ไฉ่ไฉ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาโดยอดีตคนเจ้าอาวาสและผู้คนจากภายในหมู่บ้านและภายนอกต่างหลั่งไหลเข้ามาจากความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อ ไฉ่ไฉ่ จนได้รับการยกย่องให้เป็นเทพแห่งสามัญชน เป็นผลทำให้วัดเจดีย์ไฉ่ไฉ่มีความเจริญรุดหน้าไปมาก มีการสร้างอุโบสถหลังใหญ่แทนที่เจดีย์เก่าที่เคยรกร้าง การสร้างศาลาปฏิบัติธรรม การขยายอาณาเขตบริเวณวัดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น มีพื้นที่สำหรับจอดรถ และระบบ สาธารณูปโภคเพื่อรองรับผู้คนที่เข้ามาขอพรบนบานศาลกล่าว มีสถานที่สำหรับการจุดประทัดแก้บน พื้นที่สำหรับการวางขายสินค้าของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งได้รับปัจจัยต่าง ๆ จากแรงศรัทธาที่ผู้คนมีต่อ ไฉ่ไฉ่ มีร้านค้าจำหน่ายสิ่งของแก้บนจำนวนมากมาย ไฉ่ไฉ่ได้กวัดเจดีย์ ถูกสร้างให้เป็นภาพแทนเพื่อให้ผู้คนเคารพบูชา โดยครั้งแรกเป็นการสร้างจากการแกะสลักแผ่นไม้ตะเคียนโดย อาจารย์เที่ยง เมืองอินทร์ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2525 ผู้คนจึงเคารพ บูชาจากนั้นเป็นต้นมา เมื่อเริ่มมีผู้คนรู้จักมากขึ้นก็เริ่มจัดสร้างเป็นวัดถุ่มงคลต่าง ๆ เช่น ไฉ่ไฉ่รูปหล่อโลหะ แหวนไฉ่ไฉ่ ร็อคเก็ต ผ้ายันต์ ฯลฯ ที่มีการจัดสร้างโดยวัดเจดีย์ไฉ่ไฉ่เพื่อให้ผู้คนได้บูชาเป็น สิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว นับเป็นการผลิตซ้ำความเชื่อเรื่องรูปเคารพบูชาที่มีจำนวนมากขึ้น หลากหลายขึ้นจนทำให้ไฉ่ไฉ่เป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วไปที่มีความเชื่อความศรัทธา

นอกจากนี้บริเวณโดยรอบวัด ยังก่อให้เกิดร้านค้าที่จำหน่ายของสำหรับการเซ่นไหว้แก้บนจำนวนมากมาย เพื่อรองรับผู้ที่มีความศรัทธาต่อไฉ่ไฉ่ในการมาแก้บนจากการขอพร ได้สำเร็จและมีร้านค้าขายสินค้าทางการเกษตรของพื้นที่ที่มีชื่อเสียงและรสชาติดี เช่น ทุเรียน สละ และอาหารเครื่องดื่มของท้องถิ่นไว้ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและบนบานศาลกล่าวภายในวัดแห่งนี้ แผงขายล็อตเตอรี่ สำหรับนักเสี่ยงโชค โดยถือได้ว่าเข้ามาเที่ยวที่วัดเจดีย์ไฉ่ไฉ่ ได้รับทั้งความสบายใจที่ได้มากราบไว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด และความสบายใจที่ได้ของฝากติดไม้ติดมือ กลับไปพร้อมความประทับใจในการบริการและความเป็นกันเองของคนท้องถิ่น

“การจัดทำวัดถุ่มงคลของวัดแห่งนี้ ไม่ได้จัดทำขึ้นแบบมากมายตามกระแส แต่การจัดทำโอกาสพิเศษและวงรอบของการจัดทำตามที่ทางวัดได้กำหนดไว้ เพราะการจัดทำวัดถุ่มงคลของวัด ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการหวังผลกำไรแต่อย่างใดเพียงแต่ต้องการให้ผู้ที่มีความศรัทธาได้เก็บไว้เคารพบูชา และเป็นเครื่องเตือนใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน...” (คำสัมภาษณ์ของพระที่วัด)

จากคำสัมภาษณ์ ของพ่อค้าแม่ค้า คนขาย

“...ที่เปิดร้านขายวัสดุก่อสร้าง ได้มาเช่า ไฉ่ไฉ่ ไปบูชาที่ร้านทำให้ร้านขายดีขึ้น

“...มาเช่ารูปไฉ่ไฉ่ไว้บูชาคะ ที่บ้านร้านเป็นขายของ เพื่อเรียกลูกค้าเข้าร้านคะ เป็นสิริมงคลด้วย...”

“...ตอนนี้ก็พออยู่ได้ เป็นเพราะบารมีของ ไอ้ไข่ ครับ..หากเป็นเมื่อสามปีก่อน คนแน่นกว่านี้ครับ ช่วงนี้สถานการณ์โควิด เลยแอ่นหน่อย...”

ตามที่กล่าวมา คือ เสียงสะท้อนส่วนหนึ่งของผู้คนในหมู่บ้านและผู้ที่จะเวียนเข้ามาเที่ยวชมบนบานศาลกล่าว หากนับตั้งแต่ผู้คนที่ได้รับความสมหวังจากสิ่งที่ขอ ทำให้ผู้คนต่างหลั่งไหลเข้ามาในวัดเพื่อบนบานและแก้บน และการเข้าบูชารูปไอ้ไข่เป็นจำนวนมากด้วยแรงศรัทธาจึงทำให้วัดมีการจัดสร้างวัตถุมงคลที่เป็นภาพแทนของไอ้ไข่ เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายและเป็นการสื่อสารระหว่างคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ผ่านรูปแทน โดยวิธีการสักการบูชา และขอพรบนบานศาลกล่าว ทำให้วัดเจดีย์ไอ้ไข่มีการพัฒนา มีการก่อสร้าง ปรับปรุงสถานที่อย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยที่เกิดจากแรงศรัทธาของผู้คนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ที่หลั่งไหลเข้ามาไม่เว้นในแต่ละวัน ก่อให้เกิดธุรกิจของชุมชน ชาวบ้านสามารถมีรายได้จากการขาย สินค้าต่าง ๆ ยังสะท้อนให้เห็นว่าจำนวนของผู้คนที่เข้ามาเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้สถานการณ์ โควิด 19 ทำให้ผู้คนลดน้อยลงกว่า 3 ปีก่อน แต่ก็ยังบ่งบอกถึงความศรัทธาของไอ้ไข่ ที่อยู่ภายในวัดแห่งนี้ จนทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นการประกอบสร้างทำให้ วัดเจดีย์ไอ้ไข่กลายเป็นพื้นที่ศรัทธา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าการประกอบสร้างตำนานเกี่ยวกับไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสร้างศรัทธาที่ผู้คนมีต่อไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ ด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์จากสถานที่จริงทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่า ตำนานเกี่ยวกับไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นประกอบไปด้วยตำนานท้องถิ่น ตำนานสากลและบทเพลง ที่แพร่กระจายอยู่ในสังคมไทย ผ่านกระบวนการสื่อสารให้ความเชื่อความศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อไอ้ไข่เด็กวัดเจดีย์ หลอมรวมกันจนเป็นเนื้อเดียวและแผ่ขยายไปรวดเร็ว การไหลเวียนของคติชนและความเชื่อ ที่ได้เกิดการผสมผสานจนเป็นเนื้อเดียวกัน ทำให้ผลที่เกิดเป็นเรื่องเล่าชุดใหม่ ที่ผสมผสานโลกของความศรัทธา และโลกของการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า วัดเจดีย์ ไอ้ไข่เป็นวัดที่มีผู้คนทั้งในพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ ในละแวกนั้นและผู้คนต่างพื้นที่ที่เข้ามาเที่ยวชม บนบานศาลกล่าวขอพรจากไอ้ไข่ ซึ่งผู้คนในแต่ละกลุ่มต่างให้ความหมายของวัดเจดีย์ไอ้ไข่ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าและความสัมพันธ์ของผู้คนนั้น ๆ ในบริบทที่ต่างกัน ตามแนวคิดพื้นที่การประกอบสร้างวัดเจดีย์ไอ้ไข่ให้กลายเป็นพื้นที่ศรัทธา เพื่อเป็นสถานที่เคารพ บูชากราบไว้ของคนในชุมชนและจากต่างพื้นที่ ผ่านคติชนวิทยา โดยเป็นกระจกส่องให้เห็นวัฒนธรรม เป็นจารีตธรรมเนียมประเพณีแสดงวัฒนธรรมและโครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต เป็นผู้นำทางในเชิงปฏิบัติของคนเป็นการแสดงออกของชาวบ้านในด้านความเชื่อและทัศนคติบางประการ เป็นกุญแจที่ทำให้ผู้ศึกษารู้ถึงเหตุการณ์ ในอดีตและประเพณีสมัยโบราณซึ่งสูญไปแล้ว สุภาชิต สำนวน คำพังเพย

และประเพณีต่าง ๆ จะช่วยให้เราเข้าใจรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนในสมัยก่อน การเข้าใจวัฒนธรรมของคนยุคก่อน ๆ ก็จะทำให้เกิดความชื่นชมและภาคภูมิใจในท้องถิ่นในประเทศชาติของตนด้วย ไอ้ไข่วัดเจดีย์ คือ เรื่องเล่าตำนานจากการประกอบสร้างความหมายของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เกิดจากการให้คุณค่าและความหมายของวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัด เพื่อให้เกิดความศรัทธา ด้วยการสร้างภาพแทนรูปเคารพบูชาและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ สะท้อน แนวความคิดที่ว่า ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัด แท้จริงแล้วไม่เคยมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า ความเป็นจริง เกิดขึ้นจนกว่าจะมีผู้ที่ประกอบสร้าง (Construct) ความเป็นจริงนั้นขึ้นมา ตามที่ Stuart Hall (1977) ได้ให้มุมมองไว้ นอกจากนั้นการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มนุษย์แต่ละคนใช้เพื่อประกอบสร้าง ด้วยในสมัยนี้แล้วความเร็วของการสื่อสาร ความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้น ตามความเห็นของ Max Weber (1970) ที่อธิบายถึงพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มองว่า โลกศักดิ์สิทธิ์ได้แทรกซึมเข้ามาอยู่ในธรรมชาติและวิถีของชีวิต ตามคติความเชื่อของคนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสิ่งสถิตอยู่ตามป่าเขา ต้นไม้ แม่น้ำ ก้อนหิน ในขณะเดียวกันศาสนาหลักต่าง ๆ ของโลก มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาทิ วัตถุ หรือสัญลักษณ์บางสิ่งบางอย่าง รวมไปถึงบุคคลบางคนบางกลุ่มที่ถูก ผูกติดกับสถานที่นั้นนั้นถูกนิยามให้กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิม หรือศาสนาหลัก ต่างเลือกที่จะสร้างวัตถุและสถานที่ที่เชื่อมโลกสามัญ กับโลกศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัด ที่มีการสร้างวัตถุมงคลสำหรับการบูชามากมาย ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแนวทางปฏิบัติทางสังคมและการจัดการเชิงพื้นที่ที่จะเห็นได้ว่าการเข้าวัดของผู้คนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่เข้าไปเพื่อความสงบสุข แต่ปัจจุบันกลับเข้าไปขอพร ขอหวย เป็นแหล่งเซ่นคือน และมีการนำความเชื่อเรื่องไอ้ไข่วัดมาสร้างให้เป็น เทพแห่งสามัญชน เพื่อให้มีความศักดิ์สิทธิ์มากยิ่งขึ้น มีการประกอบสร้างรูปไอ้ไข่วัดแกะสลักจากไม้ตะเคียน และ รูปปั้นไอ้ไข่วัด ตลอดจนเหรียญบูชาขนาดต่าง ๆ สำหรับบูชา การบนบานศาลกล่าว และพิธีการแก้บน มีร้านค้าขายสิ่งของสำหรับใช้แก้บน ไม่ว่าจะเป็นรูปปั้นไก่ชน ประทัดของเล่นสำหรับเด็ก ชุดทหาร ขนมเปียะ และสินค้าอื่น ๆ อีกมากมาย เกิดขึ้นโดยรอบบริเวณวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัด มีการก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่บนพื้นที่ของเจดีย์เก่าที่เคยรกร้าง ศาลาปฏิบัติธรรม กุฏิสำหรับพระสงฆ์ ลานจอดรถ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และรูปปั้นไก่ชนตัวใหญ่ที่วางอยู่บริเวณ ด้านหน้าอุโบสถวัดเจดีย์จำนวน 2 ตัว ที่มีความสูงของไก่ถึง 11 เมตร จัดสร้างโดยผู้ที่มีความเชื่อความศรัทธาและสมหวังดังปรารถนา และตลอดเส้นทางเข้าวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัดก็จะมีรูปปั้นไก่ชนวางอยู่ตลอดสองข้างทาง ด้วยแรงศรัทธาทำให้วัดเจดีย์มี ผู้คนเข้าไม่เว้นในแต่ละวัน

การกลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ยังสะท้อนได้จากเรื่องราวเสียงที่รำลือถึงความศักดิ์สิทธิ์ ขออะไรก็ได้สมหวังทุกอย่าง จะเห็นได้จากการที่มีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่วัดเป็นจำนวนมาก จนพัฒนากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในกระแสโซเชียล จนก่อให้เกิดเป็นแหล่งรายได้ของคนในชุมชนผ่านการจำหน่ายของเซ่นไหว้และสินค้าในท้องถิ่น เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้คนต่างประกอบสร้างให้วัตถุสิ่งของที่เกิดจากความเชื่อและใช้ในพิธีกรรมให้มีคุณค่า เป็นการเพิ่มมูลค่าจนวัดเจดีย์ไอ้ไข่วัด ถูกทำให้กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมี

ความสอดคล้องกับงานศึกษาของนิมิตรชัย ชูบุ, เกิดถวา บุญปรากฏ และปัญญา เทพสิงห์ (2559) ได้ทำการศึกษาและได้สะท้อนถึงความหมายของพื้นที่ และปริตรตา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล (2546) ให้ความหมายขยายความต่ออีกว่า เป็นโลกที่มองเห็นและสัมผัสได้ ซึ่งมีทั้งการเกิดและตาย สุขและทุกข์ โดยนำเรื่องราวที่ถูกบันทึกผ่าน เรื่องเล่า ตำนาน ในอดีตของชุมชนมาผูกโยงเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของชุมชน ทั้งนี้ความเชื่อในเรื่องเล่าและตัวตนของชุมชนจะถูกเก็บรักษาไว้ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบริบทชุมชน โดยสร้างความเชื่อ เกี่ยวกับพลังเหนือธรรมชาติและโลกหลังความตายซึ่งเป็นโลกที่พระเจ้าและวิญญาณมนุษย์สิงสถิตอยู่ เรียกว่า โลกศักดิ์สิทธิ์ (Sacred World) ซึ่ง Clifford Geertz (1973) ได้กล่าวว่า โลกศักดิ์สิทธิ์ และ โลกสามัญ เป็นมโนทัศน์อย่างหนึ่งในการพิจารณาระบบความเชื่อและศาสนา เพื่อสัมผัสหรือเข้าถึง โลกศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์จึงสร้างพื้นที่เฉพาะสำหรับประกอบพิธีกรรม ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างโลก สามัญของผู้คนกับโลกทางความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติหรือวิญญาณ เรียกว่า พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Place) โดยลักษณะของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สามารถสังเกตได้จาก 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะเชิงพื้นที่ซึ่งมักอยู่ในตำแหน่งภูมิประเทศที่เด่น อาทิ เนินเขา หรือเป็น สถานที่ที่มีร่องรอยอันไม่สามารถอธิบายได้ เช่น ศาสนสถานของบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือมี ลักษณะทางธรรมชาติที่แปลกประหลาด
2. พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่า ชุมชนได้สร้างความหมายให้แก่พื้นที่ ที่มีความสำคัญในชุมชน ผ่านการผูกเรื่องราว ตำนาน ในอดีตเป็นเรื่องราวเล่าขานต่อกันมาจน กลายเป็นความเชื่อในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งตำนานได้ผูกโยงความเป็นตัวตนของคนในชุมชน เข้ากับพลังอำนาจบางอย่างที่อธิบายไม่ได้ระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ

3. ร่องรอยกิจกรรมทางศาสนา พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ จะมีร่องรอยหรือสัญลักษณ์ที่ถูกทำให้ เชื่อว่าเป็นร่องรอยศักดิ์สิทธิ์ปรากฏอยู่ โดยมีความเกี่ยวข้องกับตำนานในพื้นที่

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า เรื่องเล่า ความเชื่อ รวมทั้งการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา สามารถอธิบายปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติได้ผ่านกระบวนการประกอบสร้างถูกทำให้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ที่สิงสถิตอยู่ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้หากมองในแง่ของการพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) ที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่การกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (Planned Change) ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า และกาญจนา แก้วเทพ (2538) ที่ว่าปรัชญาของการพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน ไวโน “การพัฒนาแนววัฒนธรรม: โดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง” ว่าถือเอาความสุขของมนุษย์เป็นเป้าหมายสูงสุดของเกณฑ์ความสำเร็จในการพัฒนา คือ สภาวะที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข อย่างมี

ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไอ้ไข่วัดเจดีย์ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พัฒนาทั้งภายในบริเวณวัด และบริเวณชุมชนโดยรอบวัด ยังมีร้านค้าที่ขายสินค้าทางการเกษตรของพื้นที่ที่มีชื่อเสียงและรสชาติดี เช่น ทุเรียน สละ และอาหารเครื่องดื่มของท้องถิ่นไว้ ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและบนบานศาลกล่าวภายในวัดแห่งนี้ โดยถือได้ว่าเข้ามาเที่ยวที่วัดเจดีย์ไอ้ไข่ ได้รับทั้งความสบายใจที่ได้มากราบไว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด และความสบายใจที่ได้ของฝากติดไม้ติดมือกลับไปพร้อมความประทับใจในการบริการและความเป็นกันเองของคนท้องถิ่น

หากมองในด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาของภาครัฐในด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต เรื่องรายได้ เรื่องการจัดการระบบทุนนิยมที่สามารถทำให้ลดช่องว่างระหว่างคนจน คนรวยได้ ก็จะส่งผลทำให้ประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างสมดุลทัดเทียมนานาประเทศ และเมื่อความทันสมัยที่เข้ามากลับกลายเป็นวิกฤติของผู้คน ความทุกข์ การเจ็บป่วย ความต้องการทางการศึกษา ความต้องการทางอาชีพ ความต้องการทางด้านรายได้ ความต้องการทางการประกอบธุรกิจให้มีผลกำไร เหล่านี้ทำให้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์มีอิทธิฤทธิ์ที่เป็นที่พึ่งทางใจมากขึ้น ทำให้ผู้คนมีความหวังจากสิ่งเหนือธรรมชาติ การเข้าวัดขอพร บนบานศาลกล่าว จึงสะท้อนให้เห็นถึงสังคมในปัจจุบันว่า ผู้คนต่างมีความเจ็บป่วยทางใจมากขึ้นที่มีความต้องการที่จะเยียวยา สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการของภาครัฐที่จะต้องมีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างเร่งด่วน อีกทั้งภาคประชาชน วัด คนในพื้นที่ต้องร่วมมือกันควรวางแผน ร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ใช่ขาดการวางแผนรองรับ กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงกระแสนิยม

องค์ความรู้ใหม่

วัดเจดีย์ ไอ้ไข่เป็นวัดที่มีผู้คนทั้งในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้นและผู้คนต่างพื้นที่ที่เข้ามาเที่ยวชม บนบานศาลกล่าวขอพรจากไอ้ไข่ ซึ่งผู้คนในแต่ละกลุ่มต่างให้ความหมายของวัดเจดีย์ไอ้ไข่ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าและความสัมพันธ์ของผู้คนนั้น ๆ ในบริบทที่ต่างกัน โดยนำเรื่องราวที่ถูกบันทึกผ่าน เรื่องเล่า ตำนาน ในอดีตของชุมชนมาผูกโยงเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของชุมชน ทั้งนี้ความเชื่อในเรื่องเล่าและตัวตนของชุมชนจะถูกเก็บรักษาไว้ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบริบทชุมชน โดยสร้างความเชื่อ เกี่ยวกับพลังเหนือธรรมชาติและโลกหลังความตายซึ่งเป็นโลกที่พระเจ้าและวิญญาณมนุษย์สิงสถิตอยู่ การผลิตซ้ำตำนาน เรื่องเล่า ความเชื่อ พิธีกรรม รูปเคารพบูชา และการสร้างภาพแทนรูปเคารพของคนที่มีแสงหาที่พึ่งทางใจ การสร้างภาพแทน รูปเคารพบูชา สิ่งก่อสร้าง เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายและเป็นการการสื่อสาร ระหว่างคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ผ่านรูปแทนโดยวิธีการสักการบูชา และขอพรบนบานศาลกล่าว ซึ่งถือเป็นการประกอบสร้างขึ้นมาใหม่เพิ่มศรัทธาของผู้คนในพื้นที่และต่างพื้นที่ จนถูกทำให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวถึงความเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสัญลักษณ์ไอ้ไข่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรส่งเสริมให้พื้นที่วัดเจดีย์ไฉ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งหนึ่ง ของจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งจะเป็นผลทำให้ผู้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าของชุมชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง โดยให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์ เพื่อสามารถดูแลเป็นโบราณสถานได้อย่างยั่งยืนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงวัฒนธรรมสามารถนำผลงานการวิจัยนี้ ส่งเสริมให้จังหวัดจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะเป็นผลทำให้ผู้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าของชุมชน
2. ภาคท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยนี้ไปจัดการแบบมีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการบำรุงรักษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนและเกิดความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *กลุ่มทฤษฎีว่าด้วยเนื้อหาสาระและความหมาย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นิมิตรชัย ชูปู่, เกตติวา บุญปรากฏและปัญญา เทพสิงห์. (2559). การประกอบสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมของวัดเข็ยนบางแก้ว อำเภอบางแพ จังหวัดพัทลุง. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 23* (น. 69-89). สงขลา: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ปริตตา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล. (2546). *การศึกษากระบวนการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์*. เชียงใหม่: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อนุเคราะห์ไทย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2545). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิพงษ์ บุญทอง เกตติวา บุญปรากฏ และปัญญา เทพสิงห์ . (2561). *วัดเจดีย์ไฉ่: พื้นที่ของการ นียมความหมาย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุวิทย์ มาประสงค์. (2559). วัดพะโคะกับการสร้างความหมายพื้นที่ของรัฐบรรณาการสู่การสวมทับทางวัฒนธรรมบนวีรบุรุษท้องถิ่น: กรณีหลวงพ่อดวงเหี้ยบน้ำทะเลเจ็ด. *รัฐมิแล*, 37(1), 6-37.

Geertz C. (1973). *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.

Hall, S. (1977). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*.
London: SAGE Publications.

Weber, M. (1970). *Essays in Sociology*. London: Oxford University Press.